

УДК 351.74/.76
DOI: 10.31733/17-03-2023-251-252

Тетяна БОРИСЕНКО
викладач кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Протягом всього свого існування людство прагнуло досягнути для себе кращої якості життя та відчуття безпеки. Значення безпеки та її місце в суспільстві останнім часом набуло глобального значення в житті кожної людини. Оскільки людина є «соціальною істотою», яка не може існувати окремо від соціуму, відчуття особистої безпеки прямо залежить від стану публічної безпеки. Досягнення стану публічної безпеки можливе за умов проведення єдиної державної політики направленої на реалізацію системи заходів економічного, політичного, організаційного та іншого характеру. Лише спільні зусилля та залучення всіх керівних ланок і суб'єктів господарювання здатні усунути та запобігти виникненню надзвичайних ситуацій, що впливають на стан захищеності суспільства. Також на рівень публічної безпеки в державі впливає якість системи правових норм, яка створює та підтримує необхідний рівень правопорядку в державі.

Зважаючи на швидкоплинність та мінливість життя, враховуючи негативні наслідки різноманітних аварій, катастроф та стихійних лих – формуються нові, або перетворюються існуючі органи забезпечення публічної безпеки. Метою такої оптимізації органів забезпечення публічної безпеки є мінімізація негативних наслідків від аварій, катастроф та стихійних лих, а також підвищення ефективності регулювання суспільних відносин.

Вивченням проблеми забезпечення публічного порядку займалися ряд вітчизняних науковців, а саме: В. Авер'янов, М. Бажанов, О. Бандурка, Ю. Битяк, Л. Коваль, В. Олійник, В. Тацій, Ю. Тодика, О. Яценко та ін.

В юридичному словнику, визначено, що публічний порядок або порядок громадський – це урегульована моральними і правовими нормами система суспільних відносин, що має на меті гарантування громадської безпеки і спокою, захисту честі і гідності громадян, нормальних умов для діяльності державних та громадських організацій [1].

Отже, це свідчить про те, що поняття публічного порядку має чітке визначення обумовлене правовими нормами та має на меті виконання головного завдання, як постає перед суспільством. А саме – збереження життя та здоров'я громадян. Не даремно в статті 3 Конституції України закріплено, що «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [2].

Курбанов Я. Л. вважає, що стан загрози публічній безпеці може виникнути, коли допускається порушення правил експлуатації засобів залізничного, морського, річкового та автомобільного транспорту; правил дорожнього руху; ведення будівельних та інших робіт; експлуатації пожежонебезпечних об'єктів та пристроїв, а також у випадках порушення правил поводження зі зброєю, боєприпасами, вибуховими матеріалами, сильнотокними отрутами, радіоактивними ізотопами та іншими небезпечними предметами та речовинами [3, с. 90-92].

У Кодексі Цивільного захисту України (ст. 5) та в Національному класифікаторі ДК 019:2010 «Класифікатор надзвичайних ситуацій» залежно від характеру походження подій, що можуть зумовити виникнення надзвичайних ситуацій на території України, виокремлюють такі їх види:

- техногенного характеру;
- природного характеру;
- соціального характеру;
- воєнного характеру [4-5].

Так, при виникненні будь-якої надзвичайної ситуації, в залежності від її виду та ступеню складності, передбачається вжиття таких заходів, як оповіщення органів управління та сил цивільного захисту, а також населення про виникнення надзвичайної

ситуації та інформування його про дії в цих умовах; утворення у разі потреби спеціальної комісії з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації; прогнозування зони можливого поширення надзвичайної ситуації; здійснюються заходи щодо життєзабезпечення постраждалого населення та за потреби здійснюються евакуаційні заходи.

Слід зазначити, що на практиці заходи, які вживаються уповноваженими органами з метою протидії виникненню надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків, не завжди забезпечують належний рівень безпеки суспільства в сучасних реаліях. Недоліки пронизують всю систему цивільного захисту, починаючи із законодавства, продовжуючи недосконалими діями уповноважених органів. Це зумовлено відсутністю досвіду та належного рівня підготовки всіх учасників даного процесу.

Під час виникнення різного роду надзвичайних ситуацій Національна поліція України, відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», у своїй діяльності керується основними засадами забезпечення публічного порядку та сприяє забезпеченню відповідно до закону правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх оголошення на всій території України, або в окремих місцевостях [6].

Варто зазначити, що саме від організації діяльності органів поліції стосовно підтримання публічного порядку та безпеки в надзвичайній ситуації багато залежить. Адже потрібно керуватися чіткою інформацією про подію та скоординувати діяльність всіх наявних сил для злагодженої співпраці між поліцією, органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськістю, які беруть активну участь у попередженні надзвичайної ситуації або подоланні її наслідків.

Тому з метою забезпечення підвищення ефективності правового регулювання суспільних відносин в сфері забезпечення публічної безпеки та порядку, державна політика повинна бути спрямована на забезпечення захисту територій, довкілля, матеріальних та культурних цінностей. Крім того, вона повинна мати дієві шляхи реалізації, направлені на запобігання та усунення негативних наслідків виникнення надзвичайних ситуацій.

Таким чином, стає очевидним, що надзвичайною подією є ситуація, що виникає на всій території держави, її частині, або території окремого суб'єкта господарювання, яка порушує нормальні умови життя населення, призводить до катастрофи, аварії, пожежі, стихійного лиха, епідемії тощо. У вищеописаних випадках виникає реальна загроза життю та здоров'ю населення, та значно зростає імовірність загибелі чи ушкодження людей, або настання матеріальних збитків. Тому, в таких ситуаціях обов'язково потрібно організувати заходи із забезпечення публічного порядку, злагоджено співпрацювати всім органам державної влади, місцевого самоврядування та громадянами, щоб уникати паніки.

На сьогоднішній день в Україні ще залишаються недоліки в нормативному та практичному забезпеченні дій уповноважених осіб та громадськості під час виникнення надзвичайних ситуацій. Такі недоліки потребують якомога швидшого усунення, адже неготовність до боротьби із надзвичайними ситуаціями на державному рівні може призводити до важких наслідків. Від моральних та матеріальних збитків до травмування та загибелі людей. Тому, одним із пріоритетних напрямків державної політики повинно бути удосконалення системи заходів забезпечення публічного порядку та безпеки в умовах виникнення надзвичайних ситуацій.

1. Електронний юридичний словник: веб-сайт. URL: <http://mego.info>
2. Конституція України : Закон від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Курбанов Я. Л. Забезпечення громадського порядку та громадської безпеки за сучасних умов: питання теорії. Південноукраїнський правничий часопис. 2016. № 3-4. С. 89 - 93.
4. Кодекс Цивільного захисту України № 5403-VI, від 17.03.2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#top>.
5. Національний класифікатор України. «Класифікатор надзвичайних ситуацій» ДК 019:2010, № va457609-10, від 11.10.2010 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va457609-10#Text>
6. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.